

تعیین مقاومت ارقام و لاین‌های گندم به شوری

پرویز مهاجر میلانی *

چکیده: در سال ۱۳۷۲ مقاومت ۱۵۳ رقم و لاین گندم به شوری آب و خاک مزرعه عبدالآباد در بخش قمروود شهرستان قم مورد بررسی و مطالعه قرار گرفت. در این بررسی بذور ارقام و لاین‌های گندم در کرت‌های ۴ متر مربعی به فاصله خطوط ۲۰ سانتیمتر در ۴ خط ۴ متری کشت گردیدند و با آبی به شوری ۱۵/۴ دسی‌سیمنس بر متر، ۷ نوبت آبیاری شدند. متوسط شوری خاک ۱۵/۷ دسی‌سیمنس بر متر بود و محصول با دست برداشت و وزن محصول دانه اندازه‌گیری شد. نتایج عملکرد محصول دانه به روش ترسیم نمودار با رقم شاهد (روشن) مورد مقایسه و ارزیابی قرار گرفت به نحوی که عملکرد هر ۵ رقم یا لاین با عملکرد دو رقم شاهد که در طرفین آنها کشت گردیده بود مقایسه گردید. نتایج به دست آمده نشان داد که گندم رقم ماهوتی یزد با عملکرد دانه ۲۳۷۵ کیلوگرم در هکتار بیشترین عملکرد را داشته و حدود ۷ تا ۱۰ روز دیرتر از سایر ارقام و لاین‌ها به مرحله رسیدگی رسیده و ریزش آن کم بوده پس از این رقم لاین‌های شماره ۱۲۴، ۱۲۵ و ۲۰ به ترتیب با عملکرد دانه ۲۰۶۳، ۱۸۴۴ و ۱۷۲۸ کیلوگرم در هکتار قرار گرفته‌اند. بیشترین عملکرد رقم شاهد به میزان ۱۸۷۵ کیلوگرم در هکتار بدست آمد. در این آزمایش ۶۳/۴ درصد ارقام و لاین‌ها عملکردی کمتر از ۵۰۰ کیلوگرم در هکتار، حدود ۳۴ درصد آنها عملکردی بین ۵۰۰ تا ۱۵۰۰ کیلوگرم در هکتار و ۲/۶ درصد آنها عملکردی بین ۱۵۰۰ تا ۲۵۰۰ کیلوگرم در هکتار داشتند. بدین ترتیب ۲۹ رقم و لاین (۷ رقم و ۲۲ لاین) توانستند با رقم روشن (شاهد) رقابت نموده و برای آزمایش‌های تکراردار بعدی انتخاب شوند. در سال بعد (۱۳۷۳) تعداد ۲۱ رقم و لاین از ۲۹ رقم و لاین انتخاب شده در آزمایش سال گذشته (۱۳۷۲)، به روش فوق به صورت طرح آماری بلوک‌های کامل تصادفی با ۴ تکرار در منطقه دیگری از اراضی حومه شهرستان قم بنام بخش قمروود با آبی به شوری ۷/۵ دسی‌سیمنس بر متر اجرا گردید و نهایتاً ۱۰ رقم و لاین توانستند با رقم روشن (شاهد) رقابت نمایند و محصول دانه آن‌ها از نظر آماری با شاهد تفاوت قابل ملاحظه‌ای نداشت. در این آزمایش رقم ماهوتی یزد برتری خود را نسبت به سایر ارقام و لاین‌ها نشان داد. این آزمایش مجدداً در سال سوم (۱۳۷۴) تکرار شد منتها شوری آب آبیاری مورد استفاده ۱۲ دسی‌سیمنس بر متر انتخاب گردید تا اختلاف بین ارقام و لاین‌ها دقیق‌تر تعیین گردد. ارقام و لاین‌های برتر در آزمایش اخیر، برای آزمایش *B-test* در چند منطقه مورد مقایسه قرار خواهند گرفت.

* - عضو هیات علمی موسسه تحقیقات خاک و آب